

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

37. szám.

Debrecen, 1926 szeptember 11.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Tépelődések iskolai év elején.*

Azt akarom itt elmondani: milyenek ismertem én hazafias, nemzeti irányú nevelésünket a múltban; milyenek látom azt és vallásos nevelésünket a jelenben.

Ahol hazánk földjén a világháború félelmes vonaglóiban német katonaság átvonult, vagy éppen tartózkodott, megsemmisülve, megalázva érezhettük magunkat — nem a roppant tömegek súlya alatt, hanem annak a szinte fékezhetetlen, dúzzadó, túltengő nemzeti öntudatnak diadalmas kitörései láttán. Mennyire át volt hatva abban a hadseregben a legutolsó közkatona is a nemzeti nagyság tudatától! Micsoda erővel — (akkor még!) — a győzhetetlenség milyen határozott bizonyosságával énekelte az a német katona, de mondja még ma is minden német: „Deutschland, Deutschland über alles!“ — Szegény magyar katonának nemcsak ehhez a dúzzadó önérzethez nem volt joga, de iskolai neveltetése idejéből egyetlen magyar dalt sem vitt magával, mibe beleönthette volna hazája iránt való szeretetét, aminek éneklésével megmutathatta volna az idegen népnek, hogy ismeri a múltnak dicsőségét, tud hazájának egykori nagyságáról, lelkesül azért, és ott izzik szívében a fájdalmas szeretet kicsiny, de szép hazája iránt. Két nemzeti dalunkat: a Himnuszt és a Szózatot — azt hiszem — magyar katonák minél kevesebbet énekeltek négyévi táborozásaik alatt. A forradalomra lázítás, a fegyver elhajigálására való bűjtogatás, a négyesztendei kimondhatatlan szenvedés kibeszélhetetlen keserősége amint a harcterekről hazaözönlésben kitörésre juthatott, szabad folyást vehetett, félelmetes meztelenségben mutatta be a minden hazafi érzésből kivetkőzött, abból gúnyt űző magyar népet. Hogy megaláztatásunk, szégyenünk, fáj-

* Lapunk kiváló munkatársának e cikkével nem mindenben értünk egyet. Mi is óhajtjuk a válásoktatás tartalmasabbá tételét, de nem szeretnők, ha ez rovásra esnék annak a klasszikus irányú nevelésnek, mely az egész nyugoteurópai kultúra alapja s mely kivált nálunk magyaroknál nemzeti hagyományá lett.

dalmunk teljes legyen, jönni kellett a bocskoros oláhnak. Iszonyú ütés volt a szívünkre, mitől megállt annak verése, a fejünkre, hogy megszedültünk bele, amikor az a bocskoros buta oláh közkatona dicsekedett vele, hogy a Tiszáig „*Romania mare*“. Ennek ezt, ennek a „nagy Románia“ hóbortját, de egyszersmind „a nagy Románia“ dicsőségét a fejébe verte az oláh dászkál még a magyar állami iskolákban is és ezt az aknamunkát megakadályozni, elfojtani a magyar államnak, a magyar hatóságoknak nem jutott eszébe, vagy nem volt ereje; az eredmény egy.

De hiszen az iskolák magok, utánok a családok évtizedeken keresztül nem tudtak arról, hogy hazaszeretetre, hazafias szellemben is lehetne és kellene nevelni és hogy ennek vannak eszközei. Legalább a vidéki kisebb, alsófokú gimnáziumokban, de amennyiben ezeknek tantervét a teljes iskoláktól, kollégiumoktól vették, valószínűleg ezekben is, — az egész iskolai idő alatt egy hazafias költeményt, Himnuszt, Szózatot nem tanítottak, hazaszeretetről tanáraink nem beszéltek, azt szívünkbe be nem égették (ezelőtt 50—60 évvel és még soká azon innen). A nagyszalontai — akkor még református csonkagimnáziumban —, p. o. tanárainknak eszébe nem jutott, hogy megmondják, hogy ott született Magyarország édes szavú, szomorú, bánatos lelkű legnagyobb költője; mégkevésbé, hogy elvezettek volna szülőházához (lehet magoknak sem jutott eszébe utána tudakozódni), meg a csonkatoronyhoz és hogy megtanították volna velünk: „*Nagyszalonta nevezetes város*“-t. — Mezőtúron sohasem hallottunk Szegedi Kiss Istvánról. De tanultunk ókori földrajzot, latin nyelven, térkép nélkül.

Most, a forradalom és kommunizmus anyagi és lelki mérhetetlen rombolásai után észvesztetten kapkodunk. Félő, már későn! A magyar nép lelkében félelmetes sötétség tátong. Nehéz, talán lehetetlen lesz valaha is belevilágítanunk. Merthogy akik ezzel próbálkoznak, azokban sincs égő, rajongó honszerlem. A magyar hazafias nevelést én még ma

is félénknek, bátortalannak, fáradtnak, csüggedtnek, lelkesültség nélkül valónak látom. Mintha magunk, iskoláink sem biznánk annak sikerében. Mint a vízbehaló kétségbeesett erőfeszítéseket tesz, pedig tudja, hogy el van veszve.

Vallásos nevelésről, azt a maga mély értelmében fogva fel, a múltban szó sem lehetett; igen valamennyire egyháziarsról, itt is inkább a külsőségek betartásáról, a farizeusi törvényszerűségről; de mint az eredmény mutatja, az üres alakosságok gépies, léleknélküli üzése közben nemesak a krisztusi, a keresztyén vallásos érzület, hanem a református, a kálvinista öntudat halt ki csaknem teljesen éppen a vezetésre hivatott tanult református embe-reinkből. Néhány évtized óta sokszor fájdalmasan felemlegetett és sokhelyen megállapított, tehát közismert dolgot mondok, a bizonyítgatást mellőzhetem.

A forradalmak — irtam fentebb — teljes sivárságában mutatták be a magyar népnek a hazaszeretettől megüresített lelkét. A kommunizmus istentelenségei, a proletárdiktatura rémes tettei pedig egész félelmetes valójában láttatta meg velünk: hova vezet a hitetlenség, a vallástalanság. Nemesak az egyházakban, talán még inkább az ország törvényes kormányában megfűjték a riadót: „Vissza a hithez, a valláshoz. Ha valami még megment, az egyedül a „keresztény” „keresztyén” vallás.” Mi tudjuk, hogy ha valami még megment, az egyedül a „keresztyén” vallás. A „keresztyén” vallás híveinek a kezében — amint azt pár évi hallgatás után hovatovább mindig sürűben van alkalmunk tapasztalni — a kereszt ütő-fegyverré lett, amivel fejünkre, arcunkra képíleg is, de valósággal is súlyos csapásokat mérnek.

De mennyiben tértünk vissza a vallásosságához? A mi a különbségeket illeti, talán minden lehető módon. Nemesak az iskoláknak van elrendelve, hogy a növendékek vallásos kötelemeiknek eleget tegyenek és tesznek is. Minden „előírás” szerint megy. A tanulás időszaka alatt a tanulók templomba, úrasztalához (misére) vezényeltetnek stb. Hanem a polgári hatóságoknak, egyesületeknek, levettéknek, vitézeknek is látogatniok kell az istentiszteleteket. Ez ugye kellő előkészítése és biztosítéka egy jobb kor elközelgetésének, egy vallásosabb nemzedék nevelésének?

De milyen is hát az a vallásos szellem, amelyben nevelünk, amelytől egy jobb kort várunk? — És most ezentúl csak az iskolákról beszéljünk, azok közül is csak a középiskolákról. Úgy-e ezeknek minden osztályában van heti 2 vallástani óra? Ezekén kívül vasárnap d. e. istentisztelet vagy a templomban, vagy (téli) az iskolában. Ez utóbbiban, t. i. az istentiszteleten, a vallásos szellemet a gyermekeknek találniok okvetlen kell; az elsőkben, t. i. a vallástani órákon, ez már nincs feltét-

lenül biztosítva. Nade e kettővel — ha mindeniknél meg van is — a vallásos szellem lengedezése be van fejezve. Azon túl sehohol semmi. A nevelők egyénisége számba nem vehető kivételtől eltekintve, élő keresztyéni vallásos szellemet nem lehell, amint hogy ilyen lelkű egyéniség bármilyen rendű-rangú emberek közt nagyon kevés van. Ellenben fogadja azt a tanulót az iskola falai közé belépésnél egyrészt hazafias, egyrészt pogány környezet, pogány légkör. A folyosók falain csataképek minden nemzet, így a görög és rómaiak történetéből; lovagvárak, mythologiai alakok, esetleg a művészet jogán meztelen alakok a serdülő ifjúság, tehát a leányok ingerlésére is. De egyetlen egy sincs a keresztyénség nagy alakjai közül; nincsen a keresztyénség és a reformáció ezer, meg ezer vértanúja közül egy sem; nincs megörökítve a keresztyén egyház és a reformáció rettenetes, de dicsőséges történetének felemelő, igazán nevelő eseményei közül egy sem. Mindenütt a bős csaták, vérengző hősök, kik ölnek, pusztítanak, sehohol egy vértanú, Jézus, István, Pál, Péter, Polykár, Ignác, Potamiána, Perpetua, Felicitas stb. a magyar hitvallók, gályarabok; láthatók szerelmeskedő istenasszonyok, de nincs egy bethániai Mária, vagy Mária Magdolna, Jézus szolgálóleányai, vagy egy *Olympiász*, a mérhetetlen vagyonnal bíró, szépséges, 18 éves, fiatal özvegy, aki lemond minden világi előnyökről, két kézzel szórja a pénzt és ápolja a nyomorultakat, pestis vagy belpoklosságban szenvedőket; — ugyanígy a nemes Fabiola, Paula, a két Melánia stb. mindenik mérhetetlen vagyonról, világi előnyökről mond le és szolgál a Jézus kicsinyeinek; látnak görög és római bölcséket, de nem látják Origenest, Nagy Bazilt, nyssai és nazianzi Gergelyt, Chrysostomust, Szent Ágostont, Assisi Ferencet stb. keresztyéni kegyességben és bölcsességben nagy alakokat.

És bent a tantermekben!?... Csupa pogány világ, pogány szellem, pogány lélek, pogány erkölcsök! Ezek veszik körül, ebben él az ifjú 8 éven át. Megkellett ismernünk és megkellene ismernie a mai középiskolai tanulóknak is a görög és római isteneket, ezeket a jellemtelen, minden emberi gyarlósággal teljes képzelt alakokat, kik hazudnak, csálnak, lopnak, rabolnak, nyúznak, ölnek, kegyetlenkednek, szerelmeskednek, féltékenykednek, házaságot törnek, irigykednek, viszálykodnak, gyűlölködnek, háborúságot, háborút, vérengzést folytatnak szakadatlanul égen és földön. De nem kell megismerniök az élő, az emberiség történetében és az egyesek életében csodálatosan munkáló, munkáiban szemmel látható szentséges tiszta Istent, a hű Gondviselőt, a jóságos mennyei Atyát, az ítélőt, a büntetőt és jutalmazót; nem kell megismerniök a szelíd, az alázatos Jézust, Isten szent Fiát, Isten szeretetének föld megtestesülését, az önfeláldozás, a szolgálat szentséges Főpapját, bü-

nősök szabadítóját, az emberiségnek isteni bölcsességgel teljes tökéletes tanítómesterét. Meg kell ismerniök Iliászt, Odysseát, Aeneist stb., de nem a bibliát. Meg kell ismerniök egy — bár szép — de hazug világot, de nem a való életet. Meg kell ismerniök az emberi szellemnek mindenestre hatalmas alkotását, de már csődöt mondott, összeomlott műveltségét, de nem azt az óriás átalakító hatást, mivel a keresztyén műveltség a világ ábrázatát megváltoztatta, az emberi életet egész más mederbe terelte. Ismerniök kell egész apróra a görögök és rómaiak harcmódorát, harcászati eszközeit, de nem ismerik, még kevésbé kapják azokat az isteni erőket, mikkel az ember önmagát, aztán e világot meggyőzhetné. Megismertetik a középiskolák a görögök és rómaiak családi, társadalmi, állami életét, de eszébe nem jut a mi keresztyén nevelésünknek bevezetni a leendő családalapítókat, társadalmi embereket, állampolgárokat abba a meghatóan szép életbe, mit az első keresztyének az önfeláldozó szeretet isteni tanítójának a Krisztus-királynak kormányja alatt éltek. Lehet-e az eredmény más, mint ami van: pogány erkölcsök, pogány gondolkodás, pogány érzület, gyűlölet, vad bosszú, bős harag, féktelen önzés, szívtelenség, könyörtelenség, gőg, léhaság, érzékiség kultusza, vágyak, testi indulatok szabadjára eresztése, hitvány, gyenge jellemű, ingatag, vagy éppen jellemtelen, hazug, szöszegő, megbízhatatlan, hűtlen, meggyőződés nélküli, szomorú, szájalomra, megvetésre méltó embernek csúfolt, nyomorult alakok.

*

Vajjon ki kellene-e hát küszöbölünk teljesen iskolai nevelésünkben az ókori — görög és római — műveltség ismertetését? — Nem; hanem lezorítanunk legalább is arra a tizedrangú helyre, amelyet eddig a keresztyén szellem érvényesülésének abban a nevelésben adtunk, engedünk és ott is csak azért meghagynunk, hogy a Krisztusból, az ő lelkéből, tanításából életet szülő szentséget, isteni életéből, mint központból, mint kiapadhatatlan kútfőből áradó műveltséggel összehasonlítva kiemelhessük ennek felsőbb rendűségét, az élet megnevesítésében, megszentelésében, boldogításában, az igazság és valóság felmutatásában, megszerzésében egyedül álló voltát.

Kisújszállás.

Nagy István.

A mai Genf, a mai kálvinizmus.

A genfi kegyessége.

(Folytatás.)

4. E kegyességnek minden keresztyén felfogású ember által egyformán becsülendő megnyilvánulása: az egyetemes, átfogó keresztyén szemlélet, az a missziói hivatástól eltelt lelkület, mely nálunk szinte teljesen hiányzik.

A gyermek már az elemi oktatással párhúza-

mos vallástanítás, majd a Keresztyén Leányegylet, Ifjúsági Egylet gyermekleánykák s fiúk számára beállított szekciójában tudomást szerez arról a nagyarányú, áldásos mozgalomról, mely a pogányokhoz akarja eljuttatni az üdv evangéliumát. Ezen piciny egyleteknek megvan a maguk ú. n. missziói alosztálya, amelyben a vezetők a nagy misszionáriusok életét, műveit tárják a gyermek elé, kiknek lelke ezen felséges jellemek által termékenyül meg s nem a manók s ördögök, tündérek talán csodás, de valótlán, lehetetlen hite által. A gyermek ha mást nem tud adni, az otthon összeszedett levélbélyegeket adja át ezen egyesületek s a vasárnapi iskolák gyűjtőszekrénykein át a pogánymisszió céljaira. Későbbben a missziói területeket is tanulmányozgatják s megtakarított filléreiken kívül különböző apró tárgyakat készítenek a havi munkaórákon, ez alapot támogató évi missziói vásárra, ahol a tárgyak mellett a keresztyénné lett pogányok apró tárgyai is eladásra kerülnek. A különböző nőegyletek városnegyedekénti szekciói egy-egy megtért pogánynő keresztanyaságát vállalják s gyűjtés által gondoskodnak az o apró házi szükségleteiről. A svájci nagyobb városok mellett Genfnek is megvan a maga missziói háza, misszionáriusa Délafrikában. A templomban évenként nagy gyűjtés van e célra, hogy senki ne feledje nagy felelősségét a még mindig sötétségben élőkkel szemben.

A keresztyén vallás egyetemes voltának érzete nem vezetődik le a pogányok evangélizálására való törekvésben, az azt segítésben: Ha akadnak is többen, akik mint misszionáriusok töltik el életük javarészét, — hazatérve, itthon tesznek meg mindent az általuk „vad“-nak nevezett népek érdekében (legutóbb a Nemzetek Szövetségén át az alkoholizmus ellen), még többen vannak, kik a keresztyénség között meglévő kapcsolatokat óhajtják erősíteni vagy újabbakat létesíteni. A Keresztyén Ifjúsági- s Leányegylet, a Keresztyén Egyetemi Hallgatók, háború nyomora, üldöztetései miatt nyomorba került ázsiai, kivált Orosz Egyetemi Hallgatók Segítő-egylete, minden egyetemes keresztyén egyházi mozgalom a legmelegebb pártolásra talál. Ezen mozgalmak nem egyikének épen Genfben van a központi irodája, ha ez nem, úgy nagy propagáló bizottsága s számtalan egyesülete. E város, mint a Nemzetek Szövetségének székhelye, örömmel ad helyet minden nemzetközi valóságos kongresszusnak. Hogy ez az egyetemes keresztyén szellem meddig terjed, annak egyik kiváló bizonyossága az a tény is, hogy a Huss János mártírhálálának 400 éves évfordulóját 1915-ben Genfben ünnepelték a csehek s velük együtt a francia nyelvű keresztyénség mindent megtett, hogy az minél nagyobb demonstrálás lehessen a Róma máglyafényben izzó türelmetlenségével szemben. Bár Svájcban nincs református, sem luteránus püspök, még törvényhozó zsinat sincs az összes reformátusok számára, mint nálunk és csupán lelkészi összejövetelek hozzák össze az Íge szolgáit s a külfölddel szembeni egységes képviselőket s kapcsolat céljából áll fenn a svájci protestánsok

szövetsége: mégis megéri a nép s a genfi keresztyén az egységes, erős szervezet jelentőségét, a püspöki intézményt is, s ha azt nem is tartja isteni intézménynek, mégis örömmel fogadja még a kelet orthodox püspökét, patriarkháját is azon hittel, hogy minden szolgálat jó, mely az Isten dicsőségét előmozdítja. Az amerikai nagy protestáns (nálunk szektáknak tartott) egyházakkal épen úgy tud dolgozni, mint a Romával való kibékülésen munkáló anglikán egyházzal. Csak azt nézik, hogy Isten országának javára valjék ezen együttműködés.

Ha valakinek eszébe jutna kétekedni ezen szabadelvű, nem dogmatikus, de krisztusi, modern tudománnyal egységben élni tudó, életet áthatni akaró, egyetemes látású keresztyén kegyes égben, annak azt felelnék a genfiak, hogy őket igazolja a történelem, mely mindig más eszközökkel dolgozó keresztyénségről tanít; őket igazolja az, „ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság“; őket igazolja, hogy az ő kegyességük végső gyökérszála a múlandó, változandó világképnél mélyebbre, Krisztusig nyúlnak, ki tegnap, ma és örökké ugyanaz.

dr. I. E.

Közélet

A tiszaföldvári lelkészválasztás.

Nagyérdekű és bizonyára széles körökben figyelmet keltő határozatot hozott egyházkerületünk bíróságának időszaki tanácsa augusztus 28-án tartott ülésén a tiszaföldvári lelkészválasztás ügyében.

Tiszaföldvár tekintélyes és jómódú egyházközségünk, lelkészi javadalom tekintetében kiemelkedő. Természetes, hogy az év elején halál folytán megüresedett lelkészi állásra sokan kíváncsok. Az egyházközségben előbb arról volt szó, hogy meghívás útján töltik be az állást, de mivel más jelöltek érdekében is indult akció, ez a törekvés nem járt eredménnyel. Meghirdették tehát a pályázatot, amelynek rendén négy jelölt neve mellé csoportosultak a választók s az április 14-én tartott választás alkalmával Molnár Elemér ottani hitoktatót, aki odavaló születésű is, választották meg 38 főnyi abszolút többséggel. A kisebbségben maradtak megtámadták a választást különféle címeken: hogy a megválasztott lelkész személye nem alkalmas, hogy az maga-magát ajánlgatta, hogy jogosulatlanok leszavaztak, hogy hivatalos presszió is érvényesült s hogy nagyarányú korteskedés és kivált ítatás folyt a megválasztott érdekében.

A hevesnagykunsági egyházmegyei bíróság nem látta beigazoltnak a panaszokat s a választást törvényszerűnek ismerte el. Az ítélet ellen beadott felelkezésükben a panaszosok most már az első bírósági eljárás ellen is több rendbeli kifogást emeltek.

Az egyházkerületi bíróság megállapította, hogy úgy a választás lefolyása, mint a bírósági

tárgyalás vezetése teljesen szabályszerű volt s az ez irányban emelt panaszokat elutasította. Megállapította azt is, hogy a megválasztott lelkész maga-ajánlgatására vonatkozó panasz nem bizonyult be, az pedig, hogy a lelkész személye alkalmas-e arra az állásra, a választás ellen beadott panaszos eljárás során nem is tárgyalható. Azt is kimondta, hogy a választás hivatalos iratai megcáfolják panaszosoknak azt az előadását, mintha jogosulatlanok is szavaztak volna. Így mindezek a választás törvényszerűsége megállapításánál akadályául nem szolgálhatnak.

Mindazáltal az egyházkerületi bíróság nem hagyta helyben az első bírósági ítéletet, hanem bizonyítás — illetőleg tényállás — kiegészítést rendelt el a kétségtelen korteskedések és ivások ügyében.

A felfejtett tényállásból ugyanis azt látta az egyházkerületi bíróság, hogy Tiszaföldváron — s nem csupán a megválasztott érdekében — olyan mérvet öltött a korteskedés, amilyen a világi választásokon is ritkán tapasztalható. A felfejtett tényállásból azonban csak ez állapítható meg, de nem az is, hogy a korteskedés ezen elfajulása kiknek a hibájából vált lehetővé. Utasította tehát az első bíróságot a tényállás e részének a felderítésére is, és különösen arra, hogy a felfejtendő tényálláshoz képest azokat a választókat, akik szavazatukat akár pénzért, akár egyébért áruba bocsátották, bármelyik jelölt érdekében is, az ET. II. cikk 45. §-a alapján fossa meg a szavazati jogától.

Ez az egyházkerületi bírósági végzés azért érdemel különös figyelmet, mert a választások körüli bírói eljárásnak két irányban tapasztalt fogyatkozását igyekszik pótolni. Eddig ugyanis a választás ellen emelt panasz alkalmával csak a megválasztott részéről, vagy az ő érdekében folyt visszaélések kerültek felszínre. Ez a végzés alkalmat kíván adni arra, hogy minden visszaélést, tehát a kisebbségben maradtak részéről elkövetettek is, meg lehessen torolni, s hogy másrészt ne csak a jelöltek, hanem a választók is vegyék el büntetésüket, ha arra okot adtak, az egyházi életben meg nem tűrhető rút kortes akciókért.

Érdeklődéssel várjuk az ügy további fejlődését.

Külföld

Mexicóban a nyugalom látszólag helyreállott. A templomokat a leltározás befejeztével ismét átadták a hívők áhítatos céljaira: a pap-ság azonban nem mutatkozik bennük. A protestáns, angol és amerikai templomokban rendes istentisztelet folyik, de ezeknek jogviszonyai felől is diplomáciai tárgyalások vannak folyamatban. Ezeket a tárgyalásokat, valamint az északamerikai Egyesült Államok kormányának

egy petroleumügyben küldött jegyzékét a katolikus világsajtó nagy garral úgy mutatja be, mint a Calles ellen meginduló támadás kezdetét — mintha diplomáciai közbelépés volna készülöben. Pedig Kellogg államtitkár és Coolidge elnök a legújabb hírek szerint, amiképpen ez előtt, úgy most sem hajlandók beleavatkozni Mexico belpolitikájába. Diaz püspök újból kijelentette, hogy a viszály megszüntetésére irányuló nem hivatalos törekvések most is folynak ugyan, de ezekre Calles semmit sem ad. Sőt az elnök úgy nyilatkozott, hogy a templomok leltározása után most már a különféle egyházi fekvőségek leltározására kerül a sor. A harc egyébként olyformán folyik, hogy Calles vagy valamelyik minisztere időnként egy-egy beszédet tart, amelyben élesen kirohan a mexicói római katolikus egyház kulturális meddősége ellen. E beszédek megállapítják, hogy a papság a maga nagy vagyonát fényűző életre és lázadások szítására fordította s ezáltal hozta létre a ma nyilvánvalóvá lett tátongó szakadékot a mexicói nép és a klérus között. Az ilyen beszédekre aztán a Vatikán újabb időben — az Osservatore Romano útján — védekező és viszont-támadó válaszokat szokott felelni. Jellemző, hogy míg a harc döntő napjaiban, mialatt minden más ujság tele volt Mexicoval, a Vatikán lapja alig emlékezett meg a dologról, már az aug. 5-iki számában közölte az új „üldöző törvényt“, aug. 7. óta pedig csaknem naponként polemizál a mexicói kormánnyal. Azt mondja pl., hogy itt tulajdonképen nem is az állam és az egyház szétválasztásáról van szó, hanem — az 1917. évi alkotmány 130. §-a értelmében, amely a papság létszámának arányosítását és ennek megfelelő csökkentését célozza — a polgári hatalom uralkodni akarásáról az egyház fölött; továbbá, hogy Mexico az egyháznak a legnagyobb kulturális értékeket köszöni (de itt jellemző, hogy a mexicói egyháztörténelem első félszázadán túlmenőleg még maga az Oss. Rom. sem tud találni a mexicói katolicizmus múltjában túlságosan sok dicsérni valót!); aztán, hogy azok a „törvények“, amelyek a mexicói kormány eljárása alapul, egyáltalán nem is „törvények“, mert hiányzik belőlük az, ami a törvényben a leglényegesebb: az igazságosság, stb. stb. A vatikáni sajtónak ez az egyszerre beszédessé válása a mexicói ügyben, továbbá az az újabb hír, hogy a pápa bizottságot nevezett ki a mexicói egyházi viszály tanulmányozására, valamint a „néri vérszomjúságot“ s hasonlókat emlegető katolikus sajtónak nyilvánvaló túlzásai, végül a dél- és északamerikai hatalmak közbelépésébe vetett remények némi idegességet árulnak el a Vatikán részéről és azt, hogy most már nem olyan bizonyos az eredményben, mint volt a viszály kitörésekor.

(A Christliche Welt 1926 augusztus 23-iki számából.)

A varsói térparancsnok május 28-iki keleti napiparancsában úgy rendelkezett, hogy az Úrnapja nem lévén protestáns ünnep, protestáns vallású katonáknak nem kell e napon a körmenetben részt venniük. — Pedig micsoda a lengyel protestantizmus népességi számaránya pl. a magyaréhoz képest!

Különfélék

A Baltazár-amerikai alapítványból adandó kölcsön feltételei még nem nyertek részletes megállapítást, mivel az egyházkerületi elnökség tagjai csak a jövő héten lesznek együtt itthon. Azonban valószínűen 12 százalék lesz a kamat és a felveendő összeget 1927. év végéig három részletben kell visszafizetni. A kölcsönt igénybe venni kívánók jelentsék ezt a püspöki hivatalnál, ahonnan kiküldik számukra a kötelező nyilatkozatot, melynek aláírva beküldése után a pénz folyósítható lesz. A kölcsönösszegek — ha a jelentkezések kellő időben történnek — szeptember 25 táján mindenkinek a kezében lehetnek.

A Leánykálvineum felavató ünnepélye az utolsó simító munkák folyamatban léte miatt elmaradt ugyan, de ezek ma már annyira előre haladtak, hogy az épület összes munkái pár nap alatt befejezést nyernek. Így a tanítás szeptember 16-án megkezdődik. Felvételtett eddig 10 lelkész-árva s nyolc hadiárva leány, teljesen ingyenes helyre. Fizetéses helyek még vannak s jelentkezések e hó folyamán elfogadtatnak. A teljes díj lelkészeknek 700, másoknak 800 pengő s 10 pengő mellékdíj. Tandíj protestáns vallásúaknak 500,000 K, másvallásúaknak 1.000,000 K és a szokásos mellékdíjak.

Renoválják a debreceni Kossuth-utcai és Árpádtéri templomokat. A munkálatok végrehajtására kiküldött bizottság a napokban ülésezett a Kossuth-utcai és Árpádtéri templomok renoválása ügyében Márk Endre elnöklete alatt. A bizottság a benyújtott javaslatokat elfogadta, úgy, hogy rövidesen kezdetét veszi a két templom kijavitása. Vajjon a kistemplom helyrehozatala ügyében mikor történik alapos intézkedés?

H. Colijn volt holland miniszterelnök, kiváló egyházi férfiú Budapest meglátogatása után, felkeresi Debrecen is és itt előadást tart. Colijn fogadtatását és az előadást a Kálvinisták Templomegyesülete rendezi. A Templomegyesület fáradságot nem kímélve munkálkodik, hogy a nagy hollandus egyházi férfiú debreceni tartózkodása méltó keretek között menjen végbe. H. Colijn szeptember 15-én a Kossuth-utcai református templomban fog beszédet tartani, melyet Sebestyén Jenő, budapesti theologiai tanár tolmácsol. A Templomegyesület nevében dr. Baltazár Dezső püspök tart üdvözlő beszédet.

Kun József késműves és műköszörűs, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

Dalosünnepély Derecskén. A Derecskei Iparos Dalegylet vasárnap nagyszabású dalosünnepélyt rendezett új zászlójának felavatására. Délelőtt istentisztelet volt a református templomban, utána díszgyűlés a községháza nagyszobájában.

Református templomot építenek Sopronban. A soproni református egyház közgyűlése elhatározta, hogy templomot építenek. Az építést már ebben az évben meg is kezdik.

A vasárnapi vásártartás ellen. A Keresztyén Ifjúsági Egyesület beadványt intézett a debreceni presbitériumhoz, hogy a maga nagy erkölcsi súlyával hasson oda, hogy a vasárnapi vásárok tétessenek át hétköznapra. A presbitérium már egyszer ez ügyben megkereste a városi tanácsot, s valószínűleg most hasonló átiratot küld a kereskedelmi és iparkamarának is. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületeknek több mint 50 országban van csoportjuk. Legerősebb az Egyesült-Államokban, ahol a 150 éves függetlenségi jubileum alkalmával tartott világiállításnak vasárnapi zárhatását is kieszközölték.

Vasadi Balogh Lajos, a gyűró-küldői egyház lelképásztora, életének 80-ik, lelképásztorkodásának 55. évében meghalt. Áldott legyen emlékezete.

„Megelevenedett esontok“. E cím alatt jelent meg az a predikáció, melyet dr. Vass Vince pápai theologiai professzor a mohácsi csatának az ORLE által tartott négyszázados emlékünnepélyén Hajdúböszörményben a Kossuth-téri templomban elmondott. A füzet tiszta jövedelme a Kálvineumé. Tekintettel erre és a műbelső értékére, a füzetet az ország legtöbb lelkész hivatalának megküldötte a Kálvineum s ezúton kéri a lelkész urakat, szíveskedjenek a füzet árát, 5000 (ötezer) koronát akár utalványon, akár levélbélyegben „Kálvineum Hajdúböszörmény“ címre megküldeni.

Adomány. A sajtóvezető református lelkész lak átjavításához dr. Bíró Pál nemzetgyűlési képviselő 10 millió koronát, a Rimamurányi—

Salgótarjáni Vasmű R. T. szintén 10 millió kor. értékű építési anyagot adományozott. A jókedvű adakozót szereti az Isten.

A felsőbaranyai református egyházmegye szeptember 8-án tartotta idei közgyűlését Mohácson. Előtte való nap délelőtt templomi istentisztelet volt, este pedig vallásos ünnepély.

A Keresztyén Család Nagy Képes Naptára 1927. évi kötetének ára 18,000 kor. A naptár szeptember végére teljesen készen lesz. Megrendelhető Tahitótfalu, Silvester-nyomda.

Debrecenben is toborozni akar az Üdvhadsereg. A hadsereg célja ugyan szép, mert a prostitúció és az alkohol ellen folytat küzdelmet, sajnos azonban, hogy a hadsereg tagjai Magyarországon kevésbé ismerősek a viszonyokkal.

Hivatalos értesítés. Az egyházkerületi és kollégiumi gazdasági hivatal értesíti az egyházkerület főhatósága alá tartozó összes középiskolák vezetőségét ezúton is, hogy a felügyelői nyugdíjjáradékok és felügyeleti díjak a 151—22-926. évi egyházker. határozat értelmében az 1926—27. tanévtől kezdődően minden egyes tanuló után a következőkben állapították meg: a) *gimnáziumokra nézve*: 1. felügyelői nyugdíjjáradék 3 P; 2. felügyeleti díj 3 Pengő; 3. érettségizők felügyelői díja 4 Pengő. b) *Tanító- és tanítónőképzők, valamint polgári iskolákra nézve*: 1. szakfelügyelői díj 1 Pengő. Felkéri ennek folytán a gazdasági hivatal az összes érdekelt középiskolák Igazgatóságát, hogy a folyó tanévre beírt rendes és magántanulók létszámát a befizetendő járulékoknak előírása céljából legkésőbb november hó 1-ig közölni, s továbbá, hogy az érintett felügyeleti díjaknak beszedéséről és beküldéséről annak idején gondoskodni méltóztassanak. Debrecen, 1926 szeptember 1-én. *Varga Pál,* egyházkerületi számvevő.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:

13-35.

13-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:

13-35.

MAGYAR RUHAIPAR
DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI és FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN
PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) **szerezhetők be.**

Hirdetés. A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy rendes fitanítói állásra. Fizetése, lakbéré törvény szerint. Kötelessége egy, esetleg több osztály vezetése, a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Pályázók okmányaikkal (oklevél, nem református képzőkben végzeteknél vallástani képesítő, keresztlevél, összes és esperesileg megerősített működési, kommun alatti magatartást igazoló, legújabb keletű orvosi bizonyítvány) felszerelt kérvényeiket Molnár Ferenc lelkész, iskolaszéki elnökhöz f. évi szeptember 30-ig bezárólag nyujtsák be. A megválasztott a debreceni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja. A kántorok helyettesítése — azok akadályoztatása esetén; valamint a belmissziói munkában való részvétel kötelező. Menekültek, B) listások előnyben. Az egyház költözködési költséget nem ad. Az okmányok visszaküldésére felbélyegzett és megcímezett boríték melléklendő. A választás csak a miniszteri jóváhagyás után emelkedik jogerőre.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENIVEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTÚLI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD:

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betörés-
ses-lopás-, szállítmány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

><

22—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbiter-
eknek és egyháztagoknak a főtiszteletű és méltó-
ságos egyházkerületi Elnökséggel történt meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

Debreczeni István
órásmeister Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyártás
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 813—53

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokat,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt áráért
Árjegyzék eskülvétségvetés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda,
Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

KARDOS LÁSZLÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 9

**VÁSZON—FEHÉRNEMŰ
és KELENGYE szaküzlet.**

ALAPÍTÁSI ÉV 1831.

1—4

KIVALÓ ANYAGOK! — HATÁROZOTT ÁRAK

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SÁNYI HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Eremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsebb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon
és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a megrendelések hasonló
ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s.-lelkészünket, ki
ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy
mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy
papi palástartaló akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból
értesültünk, hogy uraságod ref. papi diszruhák és palástok
szolid kiállításával a lelkészek tetszését és meglegedését vívta
ki. Ezért felkérem, szíveskedjék engemet lehetőleg postafordultával
értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e
egy szebb palástart. Még csak arra kérem, szíveskedjék figye-
lembe venni, hogy a palástartaló egy jeles képzettségű, nemes
ambicióú, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajt-
juk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy
magát tovább képezze, fejlessze. Éppen azért óhajtánók, hogy
az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint
kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szíves üdvözléssel: *Ráduly János*, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított
palástartaló ifjú lelkészünknek nagy örömet szerezte.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.
Tisztelettel. *Ráduly János*, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készít-
tettem és azzal meg vagyok elégedve.
Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: *Erőss Lajos*, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

MOST MEGJELENT könyvujdonságok:

Gyülvész István: Én vagyok az út . . .	K	18,000.—
Hastings: A mintakép	„	50,000.—
Heyns: Református dogmatika	„	175,000.—
Hegyaljai Kiss Geza: Lorántfy Zsuzsanna	„	35,000.—
Lévay Lajos: Egyházi beszédek	„	62,500.—
Makkai Sándor: Aratás	„	85,000.—
„ „ Öntudatos kálvinizmus	„	25,000.—
„ „ Megszólalnak a kövek.	„	35,000.—
„ „ A halál mysteriuma	„	24,000.—
Musnai L.: Életnek beszéde	„	50,000.—
„ „ Az Újszövetség	„	65,000.—
„ „ A magyar biblia története.	„	15,000.—
Porcsalmy Gyula: Boda Katalin	„	54,000.—
Ravasz László: Az ember életútjának felén	„	112,500.—
Révész Imre élete 1826—1881	„	100,000.—
„ „ Mennyei nász-dal	„	25,000.—
Stalker James: Fájdalmak embere]	„	77,000.—
Vásárhelyi J.: Bizonyágtétel	„	125,000.—
Victor Gabriella: A pataki vár gyöngye	„	65,000.—

UJDONSÁG! ♦♦♦♦♦ MOST JELENT MEG!

Méliusz Kis Könyvtára

vasárnapi olvasmányok gyűjteménye.

Szerkeszti: **Uray Sándor**, debreceni református lelkész.

1. szám. Uray S.: Tudod-e mit olvasol?	K	5,000.—
2. „ — Nők az egyházban	„	6,000.—
3. „ — A keresztyén jellemről	„	6,000.—
4. „ Zih Sándorné: A láthatatlan Is- ten—Idegenben (két kis el- beszélés)	„	5,000.—
5. „ Amikor Nagy Péter uram nem ment el a gazdakörbe	„	4,000.—
6. „ Uray S.: Gonosz Pista bűjtöt tart	„	4,000.—
7. „ — Nagy Jóska tenyerest kapott	„	4,000.—
8. „ Fekete János: Életiskola	„	4,000.—
9. „ Solymosi József: Két világ	„	5,000.—
10. „ Makay Lajos: A pokol udvari szállítója	„	5,000.—

A 10 füzet együtt K 45,000.—

Bészler—Székely: Krisztus legendák I—II.	K	75,000.—
Dr. Boldizsár K.: Bocskai koronája	„	10,000.—
Harsányi Gusztáv: Töredékek egy magyar reform. lelkész hányatott életéből	„	35,000.—
Héger Flóris: Irodalmi szemelvények	„	75,000.—
Révész I.: Kálvin élete és a kálvinizmus	„	30,000.—
S. Szabó József: A debreceni Református Kollégium tanárai és kiválóbb nő- vendékei 1549—1925-ig	„	40,000.—

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószert- és
zenemű kereskedésében

Debrecen, Ferenc József-út 26.

♦ Postai megrendeléseket pontosan és azonnal expedíálunk. ♦